

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Банки та банківська справа

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ Економіки менеджменту і міжнародного бізнесу

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова) підготовка

Семестр

3

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Мащенко Ольга Вікторівна

Olha.Mashchenko@khp.edu.ua

Доктор економічних наук, професор кафедри обліку і фінансів НТУ "ХПІ"

Досвід роботи - 20 років. Автор понад 85 наукових та навчально-методичних праць.

Курси: "Страхування та страхова справа", "Фінансові ринки", "Банківський менеджмент", "Ринок фінансових послуг", "Управління фінансовими ризиками", "Теорія міжнародних фінансів".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс "Банки та банківська справа" пропонує студентам розуміння основних аспектів щодо принципів побудови, механізму та організаційно-правових засад функціонування сучасного банківського бізнесу, тенденцій його розвитку, ролі банківської системи в економічному розвитку країни, закономірностей функціонування елементів банківської системи.

Мета та цілі дисципліни

Оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками в сфері банківського бізнесу

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)
СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність
СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.
СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.
ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування
ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)
ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 180 год. (6 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 116 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Гроші і кредит", "Макроекономіка".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться із застосуванням інтерактивних методів навчання з використанням мультимедійних технологій. Практичні заняття проводяться з семінарами, командною роботою, кейс-орієнтованим консультуванням та зворотним зв'язком між студентами.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1 Історичні аспекти виникнення і розвитку банківської справи

Ретроспектива становлення банківництва. Історичні типи центральних банків розвинених країн. Передумови становлення і розвитку банківської системи.

Тема 2. Банківська система: суть, типи, принципи та функції

Суть та місце банківської системи в фінансово-економічній системі країни. Принципи побудови та типи банківських систем. Вимоги до діяльності та функції банківської системи.

Тема 3. Центральний банк у банківській системі країни

Центральний банк: повноваження, функції, компетенції, операції. Національний банк України. Основні засади грошово-кредитної політики НБУ.

Тема 4. Банківський нагляд та регулювання банківської діяльності

Регулювання банківської системи : суть, механізм. Призначення, моделі, форми, принципи і функції банківського нагляду. Регулювання діяльності банків в Україні.

Тема 5. Комерційні банки як провідні суб'єкти банківської системи та фінансового посередництва

Сутність поняття "банк". Види комерційних банків. Функції банків. Види банківських операцій.

Тема 6. Реєстрація, ліцензування та організація діяльності банку

Реєстрація вітчизняних банків та філій іноземних банків на території України. Процедура ліцензування банківської діяльності. Нормативно-правові основи операційної діяльності банку.

Тема 7. Операції банків з обслуговування платіжного обороту

Організація грошових розрахунків у національному господарстві. Основні форми безготівкових розрахунків, порядок проведення розрахункових операцій. Міжбанківські розрахунки.

Тема 8. Банківські ресурси як основа функціонування банку

Суть ресурсів банку та їх структура. Регулятивний капітал банку: призначення, джерела формування, функції. Операції по залученню та запозиченню коштів.

Тема 9. Особливості проведення активних операцій банків

Активи банку та активні операції: призначення, відмінності. Банківський кредит. Сутність та класифікація кредитних операцій банку.

Тема 10. Поняття та система управління ліквідністю банків

Загальні принципи управління ліквідністю банку. Стратегії управління ліквідністю банку. Методи оцінювання потреби в ліквідних коштах. Визначення ліквідної позиції банку.

Тема 11. Операції банків з цінними паперами

Поняття та види банківських інвестицій. Діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів. Посередницькі операції банків на фондовому ринку.

Тема 12. Банківське обслуговування зовнішньо - економічної діяльності

Правові та теоретичні засади зовнішньоекономічної діяльності банків в Україні. Форми та методи фінансування банками експортно-імпортних угод. Специфіка операцій банків в іноземній валюті.

Тема 13. Фінансовий аналіз та звітність діяльності банків

Сутність та форми фінансової звітності банку. Сутність фінансового аналізу діяльності комерційних банків. Аналіз фінансового стану банків.

Тема 14. Банківські ризики та фінансова безпека

Ризики банківської діяльності. Сутність фінансової безпеки банківського сектору. Забезпечення фінансової безпеки банку.

Тема 15. Диджиталізація та інклюзія в банківській діяльності

Впровадження цифрових технологій в банківські послуги. Fin Tech інновації у забезпеченні фінансової інклюзії.

Тема 16. Функціонування банківської системи на світовому рівні

Банківська система в умовах інтернаціоналізації та фінансової глобалізації. Міжнародна банківська діяльність: суть, суб'єкти, стандарти.

Теми практичних занять

Тема 1 Історичні аспекти виникнення і розвитку банківської справи

Ретроспектива становлення банківництва. Історичні типи центральних банків розвинених країн. Передумови становлення і розвитку банківської системи.

Тема 2. Банківська система: суть, типи, принципи та функції

Суть та місце банківської системи в фінансово-економічній системі країни. Принципи побудови та типи банківських систем. Вимоги до діяльності та функції банківської системи.

Тема 3. Центральний банк у банківській системі країни

Центральний банк: повноваження, функції, компетенції, операції. Національний банк України. Основні засади грошово-кредитної політики НБУ.

Тема 4. Банківський нагляд та регулювання банківської діяльності

Регулювання банківської системи : суть, механізм. Призначення, моделі, форми, принципи і функції банківського нагляду. Регулювання діяльності банків в Україні.

Тема 5. Комерційні банки як провідні суб'єкти банківської системи та фінансового посередництва

Сутність поняття "банк". Види комерційних банків. Функції банків. Види банківських операцій.

Тема 6. Реєстрація, ліцензування та організація діяльності банку

Реєстрація вітчизняних банків та філій іноземних банків на території України. Процедура ліцензування банківської діяльності. Нормативно-правові основи операційної діяльності банку.

Тема 7. Операції банків з обслуговування платіжного обороту

Організація грошових розрахунків у національному господарстві. Основні форми безготівкових розрахунків, порядок проведення розрахункових операцій. Міжбанківські розрахунки.

Тема 8. Банківські ресурси як основа функціонування банку

Суть ресурсів банку та їх структура. Регулятивний капітал банку: призначення, джерела формування, функції. Операції по залученню та запозиченню коштів.

Тема 9. Особливості проведення активних операцій банків

Активи банку та активні операції: призначення, відмінності. Банківський кредит. Сутність та класифікація кредитних операцій банку.

Тема 10. Поняття та система управління ліквідністю банків

Загальні принципи управління ліквідністю банку. Стратегії управління ліквідністю банку. Методи оцінювання потреби в ліквідних коштах. Визначення ліквідної позиції банку.

Тема 11. Операції банків з цінними паперами

Поняття та види банківських інвестицій. Діяльність комерційних банків на ринку цінних паперів. Посередницькі операції банків на фондовому ринку.

Тема 12. Банківське обслуговування зовнішньо - економічної діяльності

Правові та теоретичні засади зовнішньоекономічної діяльності банків в Україні. Форми та методи фінансування банками експортно-імпортних угод. Специфіка операцій банків в іноземній валюті.

Тема 13. Фінансовий аналіз та звітність діяльності банків

Сутність та форми фінансової звітності банку. Сутність фінансового аналізу діяльності комерційних банків. Аналіз фінансового стану банків.

Тема 14. Банківські ризики та фінансова безпека

Ризики банківської діяльності. Сутність фінансової безпеки банківського сектору. Забезпечення фінансової безпеки банку.

Тема 15. Диджиталізація та інклюзія в банківській діяльності

Впровадження цифрових технологій в банківські послуги. Fin Tech інновації у забезпеченні фінансової інклюзії.

Тема 16. Функціонування банківської системи на світовому рівні

Банківська система в умовах інтернаціоналізації та фінансової глобалізації. Міжнародна банківська діяльність: суть, суб'єкти, стандарти.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання у формі курсового проекту, що містить дві частини: теоретичну і практичну. Результат дослідження, розрахунків, обґрунтувань, висновків і пропозицій оформлюється у письмовій роботі.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

Основна література

- 1 Банківська система: навчальний посібник/ укл: П.О. Нікіфоров, О.М. Гладчук, М.Г. Марич, М.П. Федішин. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2023. 224 с.
 - 2 Стечишин Т. Б. Банківська справа: навчальний посібник / Т. Б. Стечишин, Б. Л. Луців. [2-ге вид. випр. і доповн.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 404 с
 - 2 Банківські операції: навч. посіб. Ушакова О.А. Рівне: НУВГП. 2021. 226 с.
 - 3 Банківська система: навчальний посібник за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 580 с.
 - 4 Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
 - 5 Банківська система: підручник ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 536 с.
 - 6 Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посіб. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 368 с.
- ### Додаткова література
- 1 Дроботя Я. А., Телятник М. Ю. Управління капіталом комерційного банку. Економіка та суспільство. 2021. Випуск 31. Випуск 31.
 2. Данік Н.В. Банківська система: навчально-методичний посібник (збірник завдань) для змішаної форми навчання. Дніпро: Середняк 2022. 47 с.
 3. Стратегія розвитку фінансового сектору України. Київ: Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України, URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finsector_NBU.pdf?v=7
 - 4 Дроботя Я. А., Бражник Л. В., Дорошенко О. О. Диджиталізовані інновації банківського бізнесу. Економіка та суспільство. 2021. Випуск 23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-15>
 - 5 Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
 - 6 Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII. / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
 - 7 Про затвердження Положення про ліцензування банків: Постанова Національного банку України; Положення від 22 грудня 2018 № 149 / Постанова Національного банку України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-18#Text>.
 - 8 Про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів: Постанова Національного банку України; Положення від 29 липня 2022 р. № 164 / Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0164500-22#n20>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Підсумкова оцінка може бути виставлена як результат накопичення протягом семестру оцінок з окремих модулів у разі виконання здобувачем усіх видів поточних контрольних заходів або за результатами екзамену.

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді:

- підсумкової контрольної роботи (20%);
- індивідуальної роботи (30%);
- самостійної роботи (50%). Екзамен виконується письмово та містить: 2 теоретичних питання різного рівня складності та 1 практичне завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Марина ШЕВЧЕНКО